

Ілюстрований Чоловік : збірка оповідань

Рей Бредбері

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Ілюстрований Чоловік. Пролог

Я познайомився з Ілюстрованим Чоловіком теплого пообіддя на початку вересня. Саме завершував двотижневу мандрівку штатом Вісконсин, плентаючись асфальтною дорогою. Уже давно минув час обіду, коли я нарешті зробив привал, поїв свинини з бобами, закусив пончиком і якраз намірився влягтися на траві і почитати, коли це на пагорбі з'явився Ілюстрований Чоловік; якусь мить він стояв там на тлі ясного неба.

Тоді я ще не знав, що він ілюстрований. Мені було відомо лише те, що він високий, з колись добре розвиненими м'язами; однак із якоїсь причини віднедавна неабияк потовстів. Пригадую, руки у нього були довгі, кисті повні, обличчя дитяче і майже без шиї посаджене на масивний тулуб.

Вочевидь він відчув мою присутність, бо, не дивлячись на мене прямо, мовив свої перші слова:

— Не підкажете, де б я міг знайти роботу?

— Боюся, що ні, — відповів я.

— Впродовж сорока років я ніколи довго не затримувався на жодній роботі, — повідомив він.

І хоча того дня було доволі спекотно, вовняна сорочка на ньому була защепнута на всі гудзики. Рукави спущені і застібнуті навколо широких зап'ясть. Піт струменів його обличчям, але він не робив спроб розщібнути сорочку.

— Гаразд, — озвався він нарешті, — ця місцина аж ніяк не гірша для ночівлі за будь-яку іншу. Ви ж не проти мого товариства?

— У мене вдосталь їжі, щоб пригостити вас, — сказав я.

Він важко опустився на землю, пробурмотівши:

— Ви ще пошкодуєте, що запросили мене залишитися, — а тоді додав: — Усі шкодують. І тому я весь час у русі. От тобі маєш, невдовзі День праці — це ж розпал масових розваг та ярмарків! Я мав би загібати гроші лопатою на балаганних виставах в усіх

навколишніх містечках, але ось він я — отут — без жодних перспектив.

Він стягнув із себе величезний черевик і пильно придивився до нього.

— Зазвичай я тримаюся однієї роботи днів десять. Тоді неодмінно щось стається і мене звільняють. А тепер мене на жоден ярмарок в Америці ближче ніж на десять футів не підпустять!

— А в чім річ? — запитав я.

Замість відповіді він повільно розстібнув затісний коміречь сорочки і, заплющивши очі, весь віддався процесу розстібання гудзиків — зверху донизу. Його пальці ковзнули, обмацуючи власні груди.

— Кумедно, — зронив він, не розплющуючи очей. — Їх не можна намацати, однак вони все-таки там. Я все ще надіюся, що одного дня погляну туди, а їх не буде. У найспекотніші дні я годинами ходжу під палючим сонцем, засмагаючи; сподіваючись, що мій піт врешті-решт їх змиє, а сонце випалить, однак на заході сонця вони все ще там.

Він ледь повернув голову у мій бік, виставивши напоказ свої груди.

— Вони все ще там?

По тривалій паузі я видихнув:

— Так, — підтвердив. — Вони все ще там.

Картинки.

— Є ще одна причина, чому я завжди заціпаю комір сорочки, — пояснив він, нарешті розплющуючи очі, — через дітлахів. Вони біжать за мною сільськими стежинами. Всі хочуть побачити ці картинки, й однак... ніхто не хоче їх бачити.

Він зняв із себе сорочку і зібгав її в руках. Чоловік був покритий картинками, починаючи від блакитного татуйованого кільця на шії аж до лінії талії.

— Я такий самий і нижче, — сказав він, немовби прочитавши мої думки. — Я увесь розмальований. Погляньте! — і розтулив кулак. На долоні його красувалася троянда — свіжозрізана, з крапельками кришталевої роси на ніжних рожевих пелюстках. Я мимоволі простягнув руку, аби доторкнутися до неї... однак то був лише малюнок.

Що ж стосується інших частин його тіла, то я сидів і лиш витріщався — бо то було справжнє буйство ракет, фонтанів і людей, зображених із найменшими деталями та у найяскравіших барвах; ви майже чули голоси — слабкі та приглушені — усього того натовпу, що населяв його тіло. Коли плоть колихалася, крихітні ротики тремтіли, дрібненькі зелено-жовті оченята кліпали, маленькі рожеві рученята жестикулювали. На широких грудях Чоловіка-у-картинках виднілися золотисті луки, блакитні річечки та високі гори; а зорі, сонця і планети Молочним шляхом розтікалися бо його грудях.

Не менш ніж двадцять груп людей були вигадливо розміщені на його руках, плечах, спині, боках та зап'ястях — так само, як і на всій поверхні живота. Їх можна було углядіти серед волосяних лісів, вони проглядали поміж сузір'їв веснянок або ж визирали з-під печер-пахв, зблискуючи очицями-діамантами. Кожен, здавалося, був зайнятий власною справою і кожен становив довершений портрет.

— Однак вони прегарні! — зауважив я.

Як мені описати усі ці картинки? Якби Ель Греко 1 малював у розквіті свого таланту мініатюри, не більші за людську долоню, і доповнював їх незліченними деталями, надаючи їм природного жовтувато-зеленового забарвлення та анатомічних подробиць, то, ймовірно, він міг би скористатися тілом цього чоловіка для свого мистецтва. Кольори мерехтіли у тривимірному зображенні. Вони були віконечками, що прозирають у яскраву реальність. Тут були зібрані, неначе на одній стіні, найкращі картини світу: цей чоловік

був ходячою галереєю скарбів. Це не були витвори дешевого ярмаркового майстра тату, що послуговується лише трьома фарбами й від якого тхне віскі. Це було творіння справжнього генія — сповнене життя, промовисте й прегарне.

— Атож, — сказав чоловік, — я так пишаюся своїми малюнками, що залюбки спалив би їх усі. Я уже все перепробував: наждачний папір, кислоту, ніж...

Сонце сідало, місяць з'явився на сході.

— Бачте, — пояснив Ілюстрований Чоловік, — ці малюнки пророкують майбутнє.

Я промовчав.

— Удень, на сонці, ще нічого, — продовжив він. — Я міг би демонструвати їх на ярмарках. Але вночі... картинки рухаються, малюнки змінюються.

Напевно, я мимохіть посміхнувся.

— І давно вони на вас?

— У 1900 році, коли мені було двадцять і я працював на ярмарку розваг, пошкодив ногу. Це вивело мене з ладу, і я змушений був зайнятися чимось іншим. Тож я вирішив зробити собі татування.

— Одначе хто набивав вам ці малюнки? І що сталося потім із тим майстром?

— Вона полинула назад у майбутнє, — сказав він. — Я знаю, що кажу. Це була стара жінка, вона мешкала в маленькому будиночку десь у центральній частині штату Вісконсин, зовсім недалеко звідси. Стара карга, котра однієї миті виглядала на всі тисячу років, а іншої — років на двадцять, не більше; одначе вона стверджувала, що здатна мандрувати в часі. Тоді я розсміявся. Тепер я їй вірю.

— Але як ви на неї натрапили?

Він розповів, що побачив її кольорову вивіску при дорозі: «Картинки на тілі!». Справжні ілюстрації — замість татувань!

Художня робота! Отож він просидів у неї цілісіньку ніч, поки її чарівні голки жалили його люто, як оси, та лагідно, мов бджоли. На ранок він був схожий на чоловіка, котрий потрапив під прес з 24 кольорами всередині і вийшов з-під нього вичавлений, однак яскравий і барвистий.

— Упродовж п'ятдесяти років я щоліта полюю на неї, — сказав він, розмахуючи руками. — І коли врешті-решт віднайду ту відьму, то неодмінно вб'ю її!

Сонце нарешті сіло. Заяскріли перші зорі, і місяць освітив поля трави й пшениці. У сутінках картинки на тілі Ілюстрованого Чоловіка палали мов вуглинки — наче рубіни й смарагди — барвами Руо 2 та Пікассо, видовжені, наче спресовані силуети Ель Греко.

— Отож, мене звільняють, щойно картинки починають рухатися. Людям не подобаються різкі зміни на моїх малюнках. Бо ж кожна ілюстрація на мені — це маленьке оповідання. Якщо ви поспостерігаєте за картинками, то за кілька хвилин вони повідають вам цілу історію. За три години споглядання ви зможете переглянути від вісімнадцяти до двадцяти сюжетів, розіграних просто на моєму тілі; ви зможете розчути голоси і багато чого передумати. Воно все тут і чекає, щоб ви на нього глянули. А на додачу на моєму тілі є ще особлива світлова пляма.

Він оголив спину.

— Бачите? На правій лопатці немає чіткого малюнка — там справжня мішанина усього.

— Так, бачу.

— Коли я перебуваю поруч із кимось достатньо довго, ця світлова пляма «захмарюється» і заповнюється. Якщо я з жінкою, то вже за годину її портрет проступає у мене на спині і оповідає історію усього її життя — як вона житиме, як помре, який вигляд матиме, коли їй виповниться шістдесят. Якщо я з чоловіком, то за

годину і його портрет уже буде в мене на спині. На картинці відобразиться, як він впаде зі скелі чи то загине під колесами потяга. І, отже, мене знову звільняють.

Увесь час, поки він говорив, руки його дбайливо обмацували власні картини — так, начебто він підправляв їхні рами, здмухував пилюку. Це були рухи знавця, покровителя мистецтва. Тепер він лежав горілиць, довжелезний і гладкий під місячними променями. Ніч була тепла, повітря задушливе, ані повіву вітерцю. Ми обидва зняли сорочки.

— Ви так і не знайшли ту стару?

— Ні.

— А чому ви гадаєте, що вона прибула з майбутнього?

— Бо звідкіля ж іще вона могла знати усі ті історії, які зобразила на мені?

Він втомлено заплющив очі. Голос його тепер звучав ледь чутно.

— Іноді, вночі, я можу відчувати їх — оці мої картинки: вони мурашками повзають по моїй шкірі. І тоді я знаю, що вони чинять те, що їй повинні. Відтак я вже не роблю спроб поглянути на них, а просто намагаюсь відпочити. Сплю я зовсім мало. Ви також на них не дивіться — попереджаю вас. Коли засинатимете, відверніться від мене.

Я лежав на спині за кілька футів від нього. Він видавався доволі сумирним, до того ж картинки на його тілі були такі гарні. Якби не ці ілюстрації, я б легко викинув усю цю балаканину з голови. Я втупив очі в малюнки. Будь-хто збожеволів би, якби в нього на тілі було отаке.

Ніч була ясна. Я чув, як при світлі місяця дихає Ілюстрований Чоловік.

Десь віддалік, в улоговині, сюрчали цвіркуни. Я влігся так, щоб бачити картинки. Пройшло, либонь, десь із пів години. Чи спав

Ілюстрований Чоловік, чи ні, цього сказати не можу, але раптом я почув його шепіт:

— Вони ж рухаються, чи не так?

Якусь мить я вичекав. Тоді підтвердив:

— Так.

Картинки й справді рухалися — усі по черзі, і кожна — лише хвилину чи дві. Ось тут, при світлі місяця, тоненько дзвеніли думки й відлунювали далекі морські звуки; здавалося, на кожній картинці розігрується маленька драма. Важко сказати, знадобилася година чи й усі три, щоби драми завершилися. Я знаю лише те, що лежав зачарований і навіть не рухався, допоки зорі не зробили повне коло на небосхилі.

Вісімнадцять картинок, вісімнадцять історій. Я рахував їх одну за одною.

Спершу мої очі зосередилися на одній сцені: великому будинку з двома людьми всередині. Я бачив політ грифів на небі, яке прорізали сліпучі спалахи; бачив жовтогогарячих левів, чув голоси.

Перша ілюстрація затремтіла й ожила...

1 Ель Греко (ісп. El Greco — грек, справжнє ім'я Доменікос Теотокопулос (1541–1614)) — іспанський художник грецького походження, у полотнах якого вбачаються космічний простір та потойбічне світло, екстатичні персонажі та святі фанатики.

2 Жорж Руо (1871–1958) — відомий французький художник-експресіоніст, графік, дизайнер.

...

Далі — у повній книжці «Ілюстрований Чоловік : збірка оповідань».

nashaknyga.com.ua